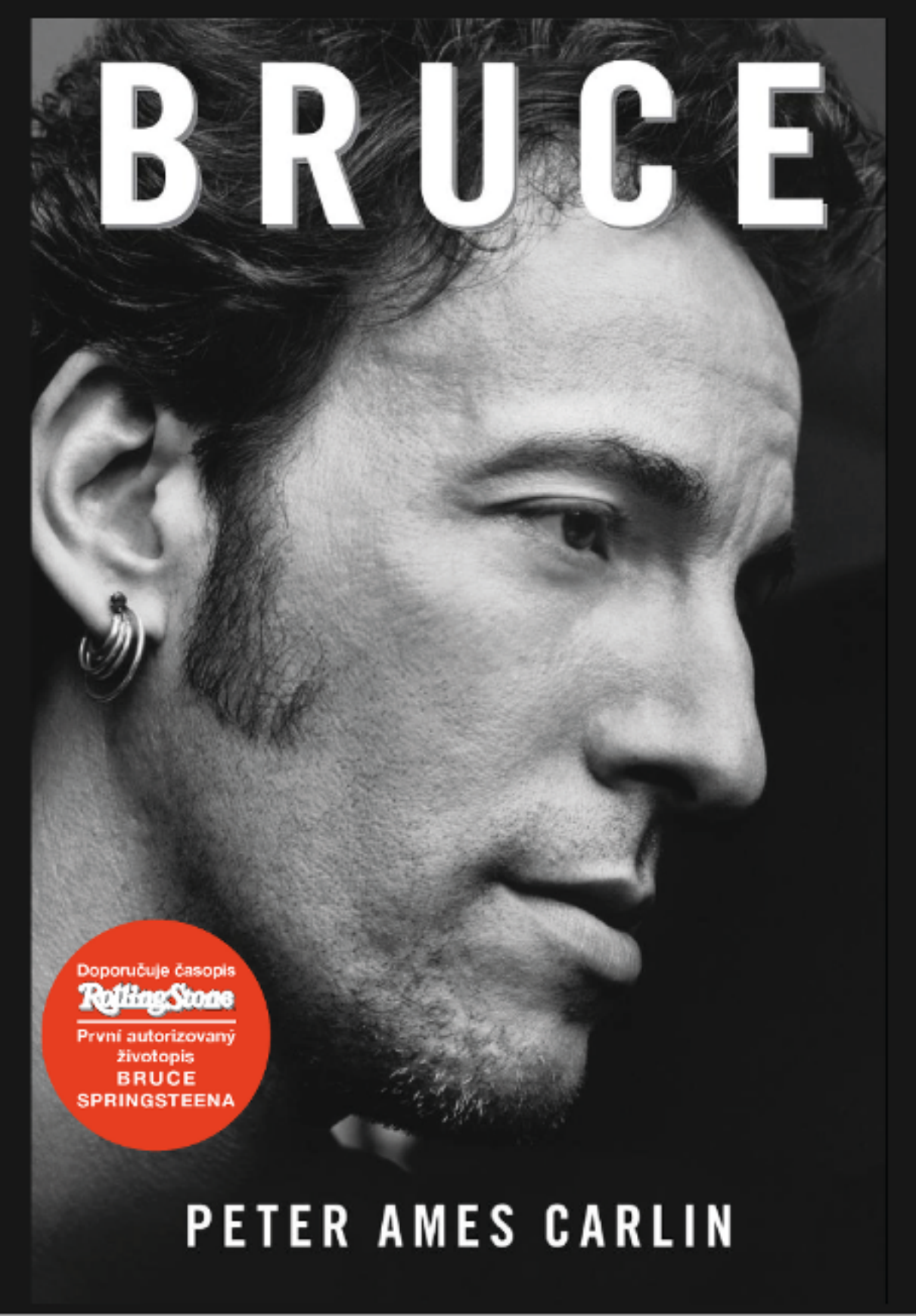

BRUCE

A black and white profile portrait of Bruce Springsteen, looking towards the right. He has dark, wavy hair and a light beard. He is wearing a silver hoop earring in his left ear. The background is dark and out of focus.

Doporučuje časopis

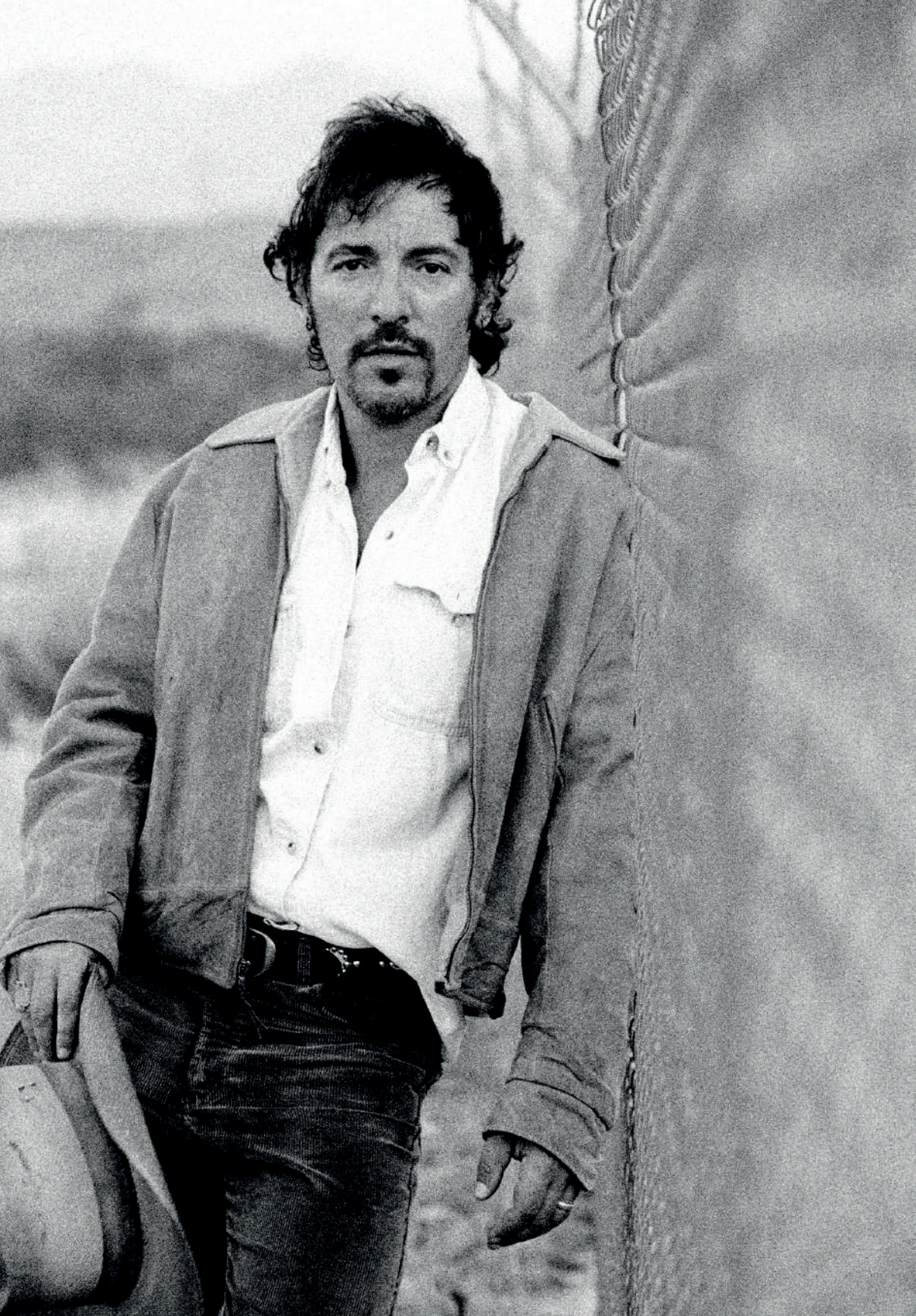
Rolling Stone

První autorizovaný
životopis

**BRUCE
SPRINGSTEENA**

PETER AMES CARLIN

BRUCE

PETER AMES CARLIN

BRUCE

ŽIVOT BRUCE SPRINGSTEENA

Přeložil Rani Tolimat

Argo

Czech edition © Argo, 2015
Copyright © 2012 by Peter Ames Carlin
Translation © Rani Tolimat, 2015
Cover photo © Herb Ritts / Trunk Archive

ISBN 978-80-257-1655-7 (váz.)
ISBN 978-80-257-1703-5 (e-kniha)

PROLOG

KRÁL BUFETÁKŮ

Přezdívku The Boss, tedy Šéf, získal Bruce Springsteen začátkem roku 1971 ve studeném obýváku kousek od centra Asbury Parku. V přízemním bytě, který kdysi sloužil coby kosmetické studio, tehdy bydlela parta muzikantů – Steven Van Zandt, Albee Tellone a John Lyon. Bylo jim sotva dvacet, už ale patřili k veteránům klubové scény na pobřeží New Jersey. A jejich byt fungoval jako neoficiální centrum asburského rockového života. Každý týden se tu spousta muzikantů scházela na tradiční partičku monopolů. Mezi pravidelné návštěvníky patřil Garry, Big Bad Bobby, Danny, Davey a dobrá desítka dalších.

Monopoly se tu hrály v drsné a nesmlouvavé podobě a Bruce si v nich vedl skvěle. Psaná pravidla tu hrála jen okrajovou roli. To podstatné se odehrávalo mezi tahy – hráči uzavírali spojení, vyjednávali o obchodech, upláceli se, tlačili na sebe a dělali spoustu věcí, které by nezasvěceným pozorovatelům mohly připadat jako podvod. A právě v tomhle Bruce přímo exceloval. Pomáhala mu v tom jak vrozená přesvědčivost, tak i další pádné argumenty, jako třeba čokoládové tyčinky, sušenky s krémovou náplní a pepsicola. Je zvláštní, na co všechno je vyhladovělý mladý člověk ochoten přistoupit, když jsou dvě ráno, jemu kručí v břiše a někdo mu před očima zamává dvěma krémovými dortíky.

Bruce díky téhle taktice vyhrál monopoly tolikrát, že mu to vyneslo přízvisko Gut Bomb King, Král bufetáků. Vydrželo to ovšem jen krátce, další přezdívku už si dal Bruce sám (na jejich vymýšlení měl koneckonců talent). Začal si říkat Šéf.

A to už mu zůstalo. „Pamatuju si, že mu tak lidi občas řekli, ale nebrali to moc vážně,“ vzpomíná Steve Van Zandt, tehdy rovněž kapelník jedné zdejší skupiny. „Ale pak jsem to začal používat já – a to už vážně brali, protože já byl šéf taky. A když jsem tak začal říkat jemu, lidi si pomysleli: ‚Hele, i Stevie ho tak oslovuje, tak na tom nejspíš něco bude.‘“

Když Bruce tuhle verzi slyší dnes, uchechtne se. „Klidně tomu věř,“ utrousí jenom.

Po další tři roky napůl tajná přezdívka neopustila úzký okruh kapely a přátel. Všichni věděli, jak vážně Bruce tyhle záležitosti bere. Když jste šéf, přináší to jisté výsady – můžete třeba rozhodovat, kdo vám tak smí říkat a kdo ne. Do první skupiny určitě patří kapela a bedňáci. Taky pár přátel, ovšem jedině ti, kdo sami používají přezdívky, které jim Bruce vymyslel. Jižan, Miami, Albany Al a tak. Tím horší to bylo, když přízvisko Šéf proniklo na veřejnost.

Došlo k tomu v roce 1974. Na koncerty chodilo pořád víc lidí a konečně se začaly prodávat i desky. Už i novináře začalo zajímat, jaké že to kouzlo písničkáře z New Jersey obklopuje. A pak jeden reportér zaslechl, jak jakýsi bedňák Bruce oslovil: „Ahoj, šéfe!“ a bylo to venku. Když v roce 1975 definitivně prorazila deska *Born to Run*, slovo „šéf“ už získalo úplně jiný význam. Stalo se z toho zdvořilostní oslovení, čestný titul. Další důkaz, co všechno známý zpěvák obětuje vlastním ambicím.

Bruce si na to veřejně nestěžoval, už v polovině sedmdesátých let dal však jasně najevo, co si o celé věci myslí, když přepsal text své populární skočné písně *Rosalita*: „Nemusíš mi říkat velitel, Rosie / Hlavně mi nikdy neříkej *šéfe*.“

Protože ve skutečnosti jistá pravidla existovala. A nejdůležitější z nich znělo: Nikdy nepřiznávejte existenci pravidel. Nikdo by neměl vidět, jak šéf nutí ostatní, aby mu stavěli pomníky. Stačí, že o něm víte – jeho moci a autoritě nelze uniknout, jako nelze uniknout mořskému přílivu. Takže se na to raději ani neptejte. Jinak Bruce nakloní hlavu a zadívá se na vás tím neurčitě po-drážděným pohledem, co je pro něj tak typický.

„Pravidla? Žádný zvláštní pravidla jsem kolem toho nezáváděl.“

Když se ho zeptáte znovu, neurčitě podrážděný pohled zostří.

„Nebyly za tím žádné velké úvahy,“ odpoví pak úmyslně bezbarvým tónem. „Prostě jsem ty lidi platil a občas zaznělo něco jako: ‚Co mám dělat? Nevím, běžte se někdo zeptat Šéfa.‘ Byla to zkrátka taková pracovní přezdívka, nic víc.“

Takže jde vlastně jen o obecný termín, který nemá hlubší význam ani smysl? To ho tak tedy může kdykoli oslovit úplně každý, kdo jde zrovna okolo?

Bruce chvíli jen mlčky hledí před sebe.

„No, kdybys mi tak říkal ty, bylo by to dost trapný,“ odpoví pak. „A navíc by to nejspíš ani nebylo správný.“

Usrkne tequilu a znovu pokrčí rameny.

„Pořád ale platí, že na to žádné pravidla nejsou.“

Budu mu říkat Bruce.

KAPITOLA 1

MÍSTO, KTERÝ JSEM MĚL NEJRADŠI

Ten nákladák rozhodně nejel nijak zvlášť rychle. V ospalých uličkách mezi rodinnými domky, jako byla McLeanova, to ani nejde. Kdyby řidič zahnul z Route 79, které ve Freeholdu v New Jersey nikdo neřekl jinak než South Street čili Jižní, musel by zpomalit ještě víc, sedmitunový kamion pravoúhlé zatáčky řezat nedokáže. Zato byl tak široký a vysoký, že vedlejší uličku úplně zaplnil a jiní řidiči, cyklisté a chodci se museli klidit ke straně, aby kolos mohl projet. Pokud tedy dávali pozor, co se na ulici děje.

Pětiletá dívka na tříkolce měla ovšem v hlavě úplně jiné myšlenky. Možná závodila s kamarádkou, kdo bude dřív u benzínky Lewis Oil na rohu. Nebo si prostě jen tak hrála a užívala jara, které bylo cítit ve vzduchu. Bylo pozdní odpoledne, duben 1927.

Ať už to bylo jakkoli, Virginia Springsteenová příjíždějící nákladák neviděla. A jestli slyšela poděšené troubení klaksonu poté, co vyjela kamionu přímo do cesty, stejně neměla čas zareagovat. Řidič dupl vši silou na brzdu, to už ale bylo úplně jedno. Zaslechl a ucítil hroznou ránu. Dívčini rodiče uslyšeli zděšené výkřiky sousedů, vyběhli z domu a spatřili dceru v bezvědomí. Stále však ještě dýchala. Spěchali s ní napřed do ordinace doktora George G. Reynoldse a pak do nemocnice v Long Branch, což bylo z Freeholdu dobrou půlhodinu východním směrem. Tam Virginia Springsteenová zemřela.

V okolí rázem zavládl smutek. Do domku na Randolph Street proudili příbuzní, přátelé a sousedé, aby nešťastné rodiče trochu

utěšili. Fred Springsteen, sedmadvacetiletý technik z obchodu s elektrickými potřebami v centru Freeholdu, s nimi tiše rozmlouval, ruce v kapsách. Jeho o rok starší žena Alice se ovšem tak ovládat nedokázala. S rozcuchanými vlasy a červenýma očima od pláče jen tiše a bezmocně seděla a tělem jí zmítaly vzlyky. Na Virginiina bratra Douglase, ještě v batolecím věku, se nedokázala ani pořádně podívat. Nemohl se mu věnovat ani otec – sám měl co dělat, aby ovládl smutek, a navíc se musel postarat o rozrušenou manželku. Těsně po tragédii se tedy veškeré péče o dvacetiměsíčního chlapce ujaly Aliciny sestry Anna a Jane. Po čase se život ostatních vrátil do normálních kolejí. Alicin smutek však příchod léta nijak nezmírnil.

Nepomohlo ani objetí mladšího syna. Před srpnovými druhými narozeninami už byl tak špinavý a zanedbaný, že si to žádalo zásah zvenku. Na pomoc přišly opět Aliciny sestry – sbalily chlapcovy šaty, kolébku a hračky a všechno přestěhovaly k tetě Jane Cashionové a její rodině. Tady měl malý Doug bydlet, dokud se jeho rodiče nedají dohromady natolik, aby se o něj zase dokázali postarat. Než o to Alice a Fred projevíli zájem, uplynuly skoro tři roky. Pak se Doug vrátil domů, Alice měla však pořád ještě hlavu plnou vzpomínek na Virginii. Když se dívala na syna, jakoby pokaždé viděla něco jiného. Neustále cítila nepřítomnost té, kterou milovala ze všech nejvíc a o kterou vinou osudné nedbalosti přišla.

Rodina se dala aspoň v základu dohromady, v jejím fungování se ovšem stále projevovala jistá ztráta smyslu pro realitu. Fred dal v obchodě s elektropotřebami výpověď a pracoval v domácí dílně – probíral se hromadou vyhozené elektroniky a snažil se opravovat či montovat rádia, která pak prodával kočujícím zemědělským dělníkům tábořícím na okraji města. Alice v životě do práce nechodila a teď spoustu věcí přestala řešit úplně. Když se jí ráno nechtělo vstávat, zůstala ležet v posteli. Když se Dougovi nechtělo jít do školy, nenutila ho. Uklízení a péče o domácnost se ze seznamu jejích priorit vytratily. Ze stěn oprýskával starý nátěr. Sádrokartonový strop v kuchyni se

pomalu rozpadal. O topení v celém domě se staral jediný benzinový hořák, takže tam v chladných měsících byla zima jako na Sibiři. Douglas tak odmalička vyrůstal v hodně pochmurném prostředí, odloupané tapety a popraskané okenní římsy pro něj byly běžnou součástí života a světa. Ať se později ocitl kdekoli a dělal cokoli, pořád jakoby okolí sledoval rozbitými okny domku na Randolph Street 87.

Z malého Douga Springsteena vyrostl stydlivý, ale čiperný teenager. Úspěšně složil přijímačky na střední školu Freehold High. Miloval baseball, na čemž měl zásluhu hlavně jeho bratranec a nejlepší kamarád Dave Cashion zvaný Dim, skvělý nadhazovač a polář na první metě. Ten už v té době platil za jednoho z nejlepších baseballistů, který se kdy ve Freeholdu narodil. Mimo baseballové hřiště trávili bratřenci dlouhé hodiny partii kulečnicku v malých hernách namačkaných mezi obchody, holičství a trafiky kolem hlavní freeholdské křižovatky Jižní a Hlavní ulice. O sedm let starší Cashion se na baseballovou kariéru vrhl hned po skončení školy v roce 1936. Dalších pět let se postupně propracovával amatérskými a poloprofesionálními soutěžemi, až skončil v rezervním týmu jednoho prvoligového klubu. Záhy poté ovšem vypukla druhá světová válka, ligu na čas utnula a Cashion skončil v armádě.

Pro Dougovy rodiče bylo vzdělání něčím, co člověka leda tak zdržovalo od skutečného života. Nebylo proto divu, že Doug zabalil studium na freeholdské střední škole hned po prvním ročníku v roce 1941 a nastoupil na podřadné místo dělnického poskoka do prosperující textilky Karagheusian. Zůstal tam do roku 1943, kdy mu konečně bylo osmnáct a mohl se přihlásit do armády. Na vrcholu války ho poslali do Evropy, kde řídil nákladník s vojenskou výbavou. Po konci války v roce 1945 se vrátil do Freeholdu. Do ničeho se nehnal, k životu mu stačilo dvacet dolarů vládní měsíční výsluhy pro veterány.

Fred s Alicí dávali jasně najevo, že je nějaké ambice ohledně vzdělání nebo kariéry moc nezajímají – natož pak knihy, kultura

nebo cokoli, co přesahovalo každodenní obzor. Představa, že s nimi Doug bude i nadále bydlet ve společné domácnosti a jen tak proplouvat životem, jim tedy dokonale vyhovovala. Aspoň bylo jasné, že je po rodičích.

Na nějakou snahu o dospělý život Douga nijak zvlášť neužilo, dokud ho jednou večer nevytáhla z domova sestřenice Ann Cashionová, Dimova mladší sestra. Měla kamarádku Adele Zerilliovou a usoudila, že by se s ní Doug měl seznámit. Co takhle rande ve čtyřech? Doug pokrčil rameny a kývl. Pár večerů nato seděli všichni čtyři v kavárně, vedli zdvořilé řeči a Doug na neuvěřitelně hovornou brunetku proti sobě vrhal jeden kradmý pohled za druhým. „Pak jsem se ho vůbec nemohla zbavit,“ vzpomíná Adele dnes. „A potom prohlásil, že si mě chce vzít. Já na to: ‚Vždyť nemáš ani práci!‘ Odpověděl: ‚Jasně, ale jestli si mě vezmeš, nějakou si najdu.‘“ Jen potřese hlavou a zasměje se: „Říkala jsem si, do čeho to proboha jdu...“

Vzali se 22. února 1947, pronajali si malý byt ve čtvrti Jerseyville na východním okraji Freeholdu a užívali si poválečnou euforii, kterou tehdy prožívala celá Amerika. Doug dodržel slovo a našel si místo na výrobní lince automobilky Ford v blízkém Edisonu. Adele už před svatbou pracovala na plný úvazek coby sekretářka právnícké firmy specializované na nemovitosti. Začátkem roku 1949 přišla do jiného stavu a 23. září ve 22:50 se jim narodil syn. Přišel na svět v nemocnici v Long Branch (teď už se jmenovala Monmouth Medical Center), tedy na stejném místě, kde o dvaadvacet let dříve naposledy vydechla sestra jeho otce. Měl hnědé vlásky i oči, vážil přesně tři kila a podle doktorů byl po všech stránkách zdravý jako řípa. Čtyřiaadvacetiletí rodiče ho pojmenovali Bruce Frederick Springsteen. Ačkoli měli vlastní byt, nechali si do rodného listu zapsat adresu Randolph Street 87.

Když novopečenou matku s dítětem o týden později propustili z porodnice, odvezl je Doug ke svým rodičům a podal malého Bruce matce do náručí. Přitiskla ho k sobě a něžně mu něco broukala – však šlo také o prvního novorozence, který se

v jejich domácnosti ocitl od dávné smrti Virginie. Když se Alice zahleděla Bruceovi do očí, její vlastní unavená tvář se rozjasnila, jako by v něm spatřila něco ze zářivého světla, jež kdysi vycházelo z její vlastní ztracené dcery. Držela maličkého v náruči a dlouho ho odmítala pustit.

Určitě tě milovala k zbláznění, řekl někdo Bruceovi nedávno. Jen se ponuře uchechl. „Jo, k zbláznění. To sedí.“

V malém bytě svých rodičů Bruce první měsíce svého života pil, spal, vrněl a plakal jako každé jiné mimino. V žilách mu ovšem proudiva krev rodu, který byl součástí americké historie už od počátku sedmnáctého století. Tehdy Casper Springsteen a jeho žena Geertje opustili rodné Holandsko, aby spojili svou budoucnost s Novým světem. Casper nepřežil dlouho,¹ v roce 1652 ho ovšem do Ameriky následoval jeho syn Joosten, který původně zůstal v Holandsku. Ten se následně stal zakladatelem amerického rodu Springsteenů, jehož jedna větev se někdy v polovině osmnáctého století usadila v zemědělské krajině Monmouth County v New Jersey. Když v roce 1775 vypukla válka za nezávislost, opustil John Springsteen svou farmu, přihlásil se jako voják do monmouthské milice a válčil v různých bitvách během tříleté služby až do roku 1779. Další obyvatel Monmouth County, Alexander Springsteen, vstoupil v roce 1862 do armády Unie a coby voják v pěchotě státu New Jersey bojoval až do konce války Severu proti Jihu v roce 1865. Až do dvacátého století pracovali členové rodu Springsteenů hlavně jako zemědělci na farmách a posléze, s rozvojem průmyslu ve Freeholdu, jako tovární dělníci.

Alice Springsteenová pocházela z rodiny irských přistěhovalců z Kildare. Do Ameriky přišli v roce 1850 a usadili se rovněž v zemědělské krajině Monmouth County. Pracovali na polích, občas se jim podařilo posunout rodinu na ekonomickém žebříčku o stupeň či dva výše. V roce 1853 nechal patriarcha rodu

¹ Podle některých genealogických záznamů zemřel během plavby přes oceán, podle jiných dokonce ještě před vyplutím z Holandska.

Christopher Garrity poslat pro svou ženu a děti. Záhy poté se jeho dcera Ann seznámila se sousedem, nádeníkem jménem John Fitzgibbon, a v roce 1856 se vzali. O dva roky později Fitzgibbon za 127,50 dolarů koupil rodinný domek na adrese Mulberry Street 87² v rychle rostoucí dělnické čtvrti jižně od centra Freeholdu. Ann Garrityová před ním zasadila bukový semenáček dovezený z Kildare. Uchytil se stejně jako manželství Ann a Johna Fitzgibbonových – než John odešel bojovat do války Severu proti Jihu, narodily se jim dvě děti. Coby seržant armády Unie si John na bojištích ve Fredericksburgu a Charlottesville ve Virginii vydobyl celou řadu vyznamenání za statečnost. Po návratu se stal otcem dalších sedmi dětí, zemřel v roce 1872. Ann se podruhé provdala za ševce Patricka Farrella a porodila mu dvojčata. Jedním z nich byla Jennie, jejíž dcera Alice si o několik desetiletí později vzala mladého elektrikáře jménem Fred Springsteen.

Bylo by krásné, kdyby všichni členové rodu vyrostli do takové krásy a síly jako buk Ann Garrityové. Osud a genetika tomu ale neprály – na straně Freda i Alice Springsteenových se vyskytla celá řada ztroskotanců. Pijáci a zkrachovalé existence, duševně nemocní i lidé, kteří se zhroutili do sebe a posléze zmizeli ze světa. Tihle členové rodin bydleli v pokojích, do nichž se nechodilo. Jejich příběhy se zásadně nevyprávěly. Místo toho se o nich mlčelo a tohle mlčení působilo jako jed, který se hromadil a koncentroval v rodinné krvi. I Doug ho uvnitř sebe cítil. Možná se právě proto tak intenzivně zamiloval do Adele Zerilliové – cítil, že ho její nezkrotný duch bude po zbytek života ochraňovat a podporovat.

Adele byla nejmladší ze tří dcer italských imigrantů Anthonyho a Adeliny. Ti dorazili (každý zvlášť) do přistěhovalecké stanice na Ellis Islandu v New Yorku coby teenageři v prvních letech dvacátého století. Adele strávila dětství ve čtvrti Bay Ridge na jižním cípu Brooklynu. Rodina si žila vcelku luxusně, na čemž měl hlavní zásluhu Anthony – bleskurychle se naučil

² V 70. letech 19. století ji přejmenovali na Randolph Street.

anglicky, povedlo se mu rychle získat americké občanství a také diplom z právnické fakulty. Nastoupil do advokátní kanceláře svého strýce, specializované na nemovitosti, investice a podobné oblasti. Ve dvacátých letech firma prosperovala a s jídlem rostla i Anthonyho chuť. Malý, podsaditý a úspěšný advokát s pronikavým hlasem, stylovou vizáží a silným charismatem táhl světem jako meteorologická fronta – kam přišel, tam okamžitě ovlivnil atmosféru. Zato Adelina i nadále žila životem staromódní italské dámy, nosila tradiční šaty, obklopovala se vzpomínkami na starou Evropu a kromě hrstky základních slovíček se tvrdošíjně odmítala učit anglicky, ačkoli její dcery vyrůstaly v moderní Američanky.

Když v roce 1929 udeřila hospodářská krize, zatoužil po starých dobrých časech i Anthony. Poté, co byl donucen přestěhovat se i s rodinou do obyčejného bytu, si od některých ze zbývajících klientů vypůjčil nějaké peníze, aby udržel soukromé investice nad vodou. Pak si vypůjčil znovu. A pak to s půjčkami přehnal. Kromě toho se dostal i do dalších problémů, například se sekretářkou, do níž se nakonec zamiloval. Manželství se rozpadlo, načež mu na dveře zaklepali agenti FBI. „Šlo tuším o zpronevěru,“ vzpomíná Adele.

Následovalo obvinění a odsouzení. V rámci příprav na několikaleté vězení Antony koupil levnou farmu na 24 hektarech půdy kousek od Freeholdu a nechal ji přestavět, aby tam rodina mohla aspoň trochu pohodlně žít, zatímco on sám si bude odpykávat trest v ponurých kobkách Sing Singu. Zničené manželství a vyhlídka na finanční problémy ovšem vyděsila dosud poslušnou katoličku Adelinu natolik, že se rozhodla přenechat novou domácnost dcerám, a sama se uchýlila k příbuzným. Povinnost péče o mladší sestry tak spadla především na nejstarší dceru Doru. Čerstvá maturantka si našla práci servírky a sestry držela pěkně zkrátka. Se základní obživou vypomáhaly každotýdenní návštěvy tetičky, která s sebou vždy přivezla tašku plnou špaget a tuňákových konzerv. Kromě toho mohla děvčata počítat i s pomocí muže, jehož jim otec představil jako George